

Introductie in de filosofie-1

Theo Meereboer en Petra Bolhuis
Zie voor het cursusmateriaal
www.maieutiek.nl

Onderwerpen die aan de orde zullen komen

1. Wat is filosofie?
2. Wat is westerse filosofie?
3. Welke tijdlijn valt er te onderscheiden?
4. Welke onderwerpen zijn filosofische onderwerpen?
5. Welke vakgebieden en stromingen zijn er binnen de westerse filosofie te onderscheiden?
6. Welke rol speelt 'het goede leven' binnen de westerse filosofie?

Maieutiek_Introductie_2018

Vandaag

- Verantwoording van de tekstkeuze
- Het goede leven als de rode draad die heel diverse denkrichtingen in heel verschillende tijdperken aan de orde laat komen
- Kort gaan we in op de 6 vragen, die natuurlijk in de volgende colleges van meer achtergronden zullen worden voorzien

Maieutiek_Introductie_2018

1Wat is philosophia?

- Philo = liefde (vriendschap/begeerte)
- Sophia= kennis of wijsheid
- Voor het eerst in de geschiedenis opgetekend (terugggevonden tekst) door Herodotus als hij vertelt over de ontmoeting tussen Solon wetgever van Athene en Croesus koning van Lydië rond de 6de of 7de eeuw voor Chr.

Maieutiek_Introductie_2018

“Mijn Atheense gast, het gerucht van uw wijsheid (sofié)en van uw reizen heeft ons hier bereikt. Ons is vertelt dat u, vanuit uw liefde voor de wijsheid (philosopheon), veel hebt gereisd uit verlangen om veel te zien” uit Herodotus Historiën

Maieutiek_Introductie_2018

Wijsheid en kennis

- Liefde voor kennis en wijsheid ging eeuwenlang hand in hand.
- Thema was vrijheid van het lot/de noodzaak
 - pragmatisch
 - overtuigkracht
- Met de opkomst van het christendom wordt filosofie dienstbaar aan de theologie
 - Eén waarheid
- In moderniteit wordt filosofie opgesplitst in diverse wetenschappen (kennis) en reflectie op die wetenschappen (wijsheid)
- Levenskunst komt pas bij de Beauvoir weer als term terug (art de vivre)

Maieutiek_Introductie_2018

2 Wat is westerse filosofie?

- Filosofie die begint met de teksten van Griekse en later Romeinse denkers.
- Griekenland is in begintijd van de filosofie veel groter dan nu, zgn. 'niet westerse landen' horen daar bij.
- Westerse filosofie is sterk gerelateerd aan latere christendom
- Gericht op het individu en de maakbaarheid van de wereld

Maleutiek_Introductie_2018

3 Tijdlijn van het boek

- Oudheid/klassieke periode (600 b.c.-500)
- Middeleeuwen (500-1500)
- Renaissance (1500-)
- (vroeg)Moderne filosofie begint bij Descartes en mondt uit in de verlichting van de eind 18de en begin 19de eeuw
- Hedendaagse filosofie 20ste eeuw tot nu

Maleutiek_Introductie_2018

Canon-vorming

- Voor de klassieke teksten geldt dat er weinig overgebleven is.
- We doen het met wat er is en waarnaar verwezen wordt (waarvan we dus weten dat het er moet zijn geweest)
- Grote namen zijn (ook) groot omdat ze
 - a) bewaard zijn gebleven
 - b) latere denkers eerst op deze teksten moesten reageren voor ze zelf een theorie konden ontwikkelen

Maleutiek_Introductie_2018

4 Wat zijn filosofische onderwerpen?

- In de klassieke periode was alles van belang. Bij Montaigne gaat filosofie o.a. over ontregelde stoelgang en leiderschap. (voorbeelden uit essay's)
- Natuurkunde is experimentele filosofie
- Veel thema's zijn nu verschoven naar onderscheiden faculteiten
- Filosofie zelf kent een indelingen in vakgebieden

Maleutiek_Introductie_2018

5 Welke vakgebieden zijn er?

- Epistemologie wetenschapsfilosofie (Wat kan ik weten?)
- Metafysica (Wat mag ik hopen?)
- Ethiek (Wat moet ik doen?)
- Wijsgerige antropologie (Wat is de mens?)

- Logica en taalfilosofie (analytische filosofie)
- Philosophy of Mind (bewustzijns filosofie)

Maleutiek_Introductie_2018

6 Het goede leven en de filosofie?

- Eerst was levenskunst 'het goede leven' het onderwerp bij uitstek van de filosofie.
- In de moderne wetenschappen is er een neiging om systemen te bedenken waarin men de wereld tracht te begrijpen en te verklaren.
- Het kleine alledaagse leven verdwijnt daarin veelal naar de achtergrond.
- Na het failliet van de grote systemen (Hegel, Marx, Heidegger) is er ook weer volop aandacht voor levenskunst.

Maleutiek_Introductie_2018